

Waarom wij, ‘Bezorgde Energie Gebruikers’, naar de rechter gaan om evenwichtig beleid te eisen

Posted on 5 maart 2022 by Lucas Bergkamp

Afgelopen week werd een uniek burgerinitiatief gelanceerd. De ‘Bezorgde Energie Gebruikers’ (BEG) gaan de strijd aan met Milieudefensie en mengen zich in het hoger beroep dat Shell heeft ingesteld tegen het vonnis van de rechtbank Den Haag. In deze ‘klimaatzaak’ beval de rechter Shell de emissiereducties flink op te schroeven. Milieudefensie heeft met dit vonnis in de hand nu ook 29 andere grote Nederlandse bedrijven de wacht aangezegd.

De BEG wil de balans in het milieubeleid herstellen, want het ‘algemeen belang’ is niet gelijk aan het klimaatdogma dat Milieudefensie de rechter heeft opgedrongen. De auteur van dit artikel is als adviseur nauw betrokken bij het BEG-initiatief en gaat hieronder in op het hoe en waarom.

‘Gevoelig’ hoger beroep

Vorig jaar mei won Milieudefensie de ‘klimaatzaak van de eeuw’ tegen Shell. De rechtbank Den Haag heeft Shell veroordeeld om de wereldwijde emissies van Shells eigen activiteiten, die van alle leveranciers en die van alle klanten tegen 2030 met 45% te verminderen, vergeleken met 2019. Shell is in hoger beroep gegaan en zal uiterlijk op 22 maart a.s. bezwaren tegen het vonnis indienen.

Zoals eerder besproken in Wynia's Week is het hoger beroep al kwalijk van start gegaan. Het Gerechtshof achtte deze zaak ‘[te gevoelig](#)’ om in het register te worden getoond. Dit is niet alleen in strijd met het beginsel van openbare rechtspraak, maar ook met de onpartijdigheid van de rechter. Het Hof Den Haag vindt kennelijk dat zij op grond van ‘gevoeligheid’ fundamentele rechtsbeginselen opzij mag zetten.

Stichting ‘Milieu en Mens’

De onlangs opgerichte BEG-groep zal in het hoger beroep van Shell tegen Milieudefensie vertegenwoordigd worden door de [Stichting Milieu en Mens](#). Milieu is meer dan alleen klimaat en ‘klimaatbescherming’ is niet noodzakelijkerwijs milieubescherming.

De stichting heeft ten doel om het milieu, in brede zin, te beschermen. Daarbij staan evenwichtigheid en balans voorop en worden de belangen en rechten van burgers in zaken als natuur, gezondheid, democratie en economie gerespecteerd. De stichting tracht haar doel onder meer te bereiken door het voeren van juridische procedures om de belangen en rechten van Nederlandse burgers te behartigen.

In het hoger beroep van Shell tegen Milieudefensie zal de stichting namens de BEG-groep beargumenteren dat het algemeen belang ook de rechten en belangen van burgers omvat ter zake van evenwichtige milieubescherming met inachtneming van de democratie en economie. Door de eenzijdige informatie van Milieudefensie is de rechter op het verkeerde been gezet.

Dat heeft geresulteerd in een uitspraak die een onevenwichtig en ineffectief klimaatbeleid aan Shell voorschrijft. De stichting zal dat in hoger beroep in detail aantonen. De hieronder besproken onderwerpen zullen daarbij waarschijnlijk

uitgebreid aan bod komen.

Milieudefensie's 'systeemverandering'

Zowel in als buiten de rechtszaal geeft Milieudefensie geen blijk van enig realisme waar het om de energietransitie gaat. In een brief aan de 30 grootste Nederlandse 'vervuilers', zegt Milieudefensie dat 'de energietransitie die noodzakelijk is om de 1,5 °C-doelstelling te behalen om een [systeemverandering](#) vraagt'. Wat die 'systeemverandering' zou moeten inhouden, blijft in het midden, maar het lijkt erop dat Milieudefensie die verandering essentieel acht. Hierin weerklinkt de roep om een '[nieuw groen kapitalisme](#)' waarin de klimaatbeweging de scepter zwaait.

Zo'n systeemverandering heeft uiteraard enorme gevolgen voor het milieu en de mens. Er zullen winnaars en verliezers zijn. Denk aan de gevolgen voor de koopkracht en de daarmee samenhangende energiearmoede en de gevolgen voor de werkgelegenheid. Voor de rechtbank Den Haag bleef het echter stil over de verstrekende systeemverandering die Milieudefensie met de rechtszaak tegen Shell nastreeft. We weten inmiddels dat het vonnis de grondslag zal zijn voor soortgelijke eisen tegen [alle andere grote](#) bedrijven in Nederland – '[vergroenen of verdwijnen](#)'.

Tegen kernenergie

Dat Milieudefensie niet het algemeen belang kan vertegenwoordigen, blijkt ook uit diens contraproductieve stellingnamen die het milieuschade berokkenen. Zo heeft Milieudefensie voor de rechtbank Den Haag in alle talen gezwegen over kernenergie. Je zou toch mogen verwachten dat een organisatie die claimt ontzettend bezorgd te zijn over broeikasgasemissies, kernenergie zou omarmen.

Tenslotte, het geringe probleem van de opslag van kernafval zou in het niet moeten vallen bij de enorme risico's verbonden aan de '[klimaatcrisis](#)'. De klimaatcrisis die het IPCC nog [niet](#) heeft kunnen vaststellen, maar waarover Milieudefensie niet uitgesproken raakt. De rechter in Den Haag spreekt overigens van 'gevaarlijke klimaatverandering', een term die men ook tevergeefs zoekt in de IPCC-rapporten.

Maar Milieudefensie tapt uit een ander vaatje. Na jaren op het orgel van het gevaarlijke kernafval te hebben gespeeld, gooit Milieudefensie het nu over een

andere boeg: kernenergie zou '[niet klimaatneutraal](#)' zijn en het zou '[heel lang](#) (minimaal 15 jaar)' duren om een kerncentrale te bouwen.

Dat kernenergie niet 'klimaatneutraal' zou zijn, is [misleidend](#). Voor zover de bouw inderdaad lang duurt, is dat voor een belangrijk deel het gevolg van de vertragingstactieken die door organisaties zoals Milieudefensie worden toegepast. Zonder dat gedoe kan een kerncentrale binnen een jaar of 7 volledig operationeel zijn.

Voor windenergie

Milieudefensie is wel een groot voorstander van windenergie, want 'de klimaatcrisis wacht niet op ons'. Hoe langer we wachten met verduurzamen, zegt zij, hoe hoger de kosten zullen zijn en 'hoe groter de kans dat we de toekomst van onze kinderen [onherstelbaar beschadigen](#)'. Meer windmolens zouden om die reden 'heel hard nodig' zijn.

Dus eerst houdt Milieudefensie decennialang kernenergie tegen en dan zouden zo snel mogelijk grote aantallen windmolens moeten worden gebouwd. Maar windmolens leggen het op alle fronten af tegen [kernenergie](#): ze nemen veel meer ruimte in, produceren slechts wanneer het (hard genoeg, maar niet te hard) waait, veroorzaken veel hogere kosten (onder meer door loskoppeling van productie en vraag) en hebben veel grotere nadelen voor natuur en mens. Over de beperkte levensduur en het afval van de turbinebladen hebben we het dan nog niet eens.

Blijkens hun eigen website weet Milieudefensie maar al te goed dat windenergie [nadelen](#) heeft. Voor de rechtbank Den Haag is door Milieudefensie over de nadelen van windenergie echter met geen woord gesproken. Maar het vonnis zal effectief wel betekenen dat Shell sneller en meer in windenergie zal moeten investeren. Dat heeft enorme gevolgen voor het milieu te land, ter zee en in de lucht. In het vonnis zal men er niets over lezen.

Tegen democratie

Ook de politieke en burgerlijke rechten van burgers zijn met de rechtszaak tegen Shell geschonden. De bezwaren tegen dit soort rechtszaken zijn inmiddels bekend. Zoals Syp Wynia heeft uitgelegd, stellen rechters zich in klimaatzaken [boven de](#)

[democratie](#).

De staatrechtsgeleerde Jos Teunissen heeft overtuigend betoogd hoe rechters in zogeheten 'algemeen belang acties' de belangen van niet-vertegenwoordigde burgers veronachtzamen en gebruikt in die context de term '[salonpopulisme](#)'. Ook het argument dat [rechterlijk activisme](#) aanvaardbaar zou zijn omdat de wetgever het mogelijk maakt (de rechter zou de 'wetgever-plaatsvervanger' zijn), is in een ander artikel van mijn hand ontkracht.

Men zou kunnen redeneren dat het begrijpelijk is dat de rechtbank Den Haag de politieke en burgerlijke rechten van burgers, Shells toeleveranciers en Shells klanten genegeerd heeft, want die burgers, toeleveranciers en klanten waren niet vertegenwoordigd in de zaak en konden bij afwezigheid dus eenvoudig met lasten worden opgezadeld.

Op de merites van die redenering valt veel af te dingen, maar in ieder geval wil het BEG-initiatief ervoor zorgen dat de stem van de burgers en bedrijven in het hoger beroep gehoord zal worden. Hun rechten en belangen zullen straks door het Gerechtshof Den Haag moeten worden meegewogen.

Energiearmoede

Er is sprake van energiearmoede wanneer huishoudens meer dan [tien procent](#) van hun besteedbaar inkomen moeten uitgeven om hun woning voldoende te kunnen verwarmen. In Nederland is energiearmoede een toenemend probleem — onderzoek van TNO concludeerde dat in 2019 ruim een [half miljoen](#) huishoudens in energiearmoede leefden ten gevolge van hoge energiekosten en een relatief laag inkomen.

Milieudefensie is nu ook een initiatief gestart om [energiearmoede](#) te lijf te gaan. Uiteraard doet zij er zelf niets aan, maar doet zij een beroep op de overheid. Interessant is dat Milieudefensie zelf toegeeft dat zonder overheidsmaatregelen de groep van mensen in energiearmoede in 2030 met 30% gestegen zal zijn.

Het vonnis tegen Shell dat de energietransitie nog verder versnelt, zal een belangrijke bijdrage leveren aan de toename van energiearmoede in 2030. Milieudefensie schept dus zelf en met de hulp van de rechter een probleem dat zij daarna met belastinggeld wil gaan oplossen. Zou het geen idee zijn om te stoppen met acties die zowel contraproductief milieubeleid opleggen als de prijs van energie

de hoogte injagen?

Rechten van burgers

Zoals gezegd, de rechten en belangen van burgers zijn door Milieudefensies 'klimaatzaak van de eeuw' direct en indirect aangetast. Over welke rechten en belangen hebben we het dan? Het zou te ver voeren om hier een volledig overzicht te geven van alle betrokken rechten en belangen. Bovendien is een grondige analyse van de stukken in de beroepsprocedure noodzakelijk om precieze argumentatie te ontwikkelen. Maar om de lezer een indruk te geven, kan aan de volgende rechten gedacht worden:

- recht op betaalbare energie;
- recht op arbeid;
- recht op eigendom;
- recht op een eerlijk proces;
- recht om gehoord te worden.

Al deze rechten zijn in de procedure in eerste aanleg niet aan orde gekomen. De burger is onder de bus gegooid.

Brief aan Milieudefensie

De wet eist dat eerst via overleg wordt geprobeerd om een rechtszaak te vermijden. Daarom heeft de Stichting Milieu en Mens per aangetekende brief spoedoverleg aangevraagd. Er is nog geen antwoord gekomen van Milieudefensie. De verplichte periode van overleg duurt twee weken en loopt tot 17 maart.

Milieudefensie heeft een wettelijk monopolie op het afdwingen van het vonnis; alleen Milieudefensie kan Shell dwingen het vonnis na te leven en niemand anders. Daarbij kan zij de rechten en belangen van burgers aan haar laars lappen. Dat is voor de Stichting Milieu en Mens uiteraard moeilijk te aanvaarden. De stichting zal in overleg met Milieudefensie op zoek moeten gaan naar een manier om de rechten en belangen van de BEG-groep te garanderen. Dat is geen eenvoudige opgave.

De afgelopen decennia hebben machtige gesubsidieerde en gesponsorde organisaties als Milieudefensie, Urgenda en Greenpeace het milieubeleid in onevenredige mate gestuurd. De laatste jaren hebben zij ook rechtszaken ontdekt

als een manier om hun wil aan het volk op te leggen. De BEG-groep en de Stichting Milieu en Mens willen dit monopolie doorbreken en de balans in het milieubeleid terugbrengen.

BEG is een 'grassroots' burgerinitiatief dat openstaat voor alle ingezetenen van Nederland. Omdat BEG, in tegenstelling tot Milieudefensie, geen miljoenen subsidies krijgt, is de gehele organisatie door vrijwilligers vanaf de grond opgebouwd. Het initiatief zal gefinancierd worden via crowdfunding. De website van de BEG-groep, tevens de website van de Stichting Milieu en Mens, is te vinden op dit adres: <https://bezorgdeenergiegebruikers.nl/>

*Milieu- en klimaatjurist **Lucas Bergkamp** publiceert regelmatig in Wynia's Week, vooral over actuele bedreigingen van de democratische rechtsstaat. Hij is sinds kort ook adviseur van de BEG-groep en de Stichting 'Milieu en Mens'.*